Nr 2

Trafikutskottets betänkande i anledning av propositionen 1974: 1 i vad avser utgifterna på kapitalbudgeten för budgetåret 1974/75 inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.

1. **Investeringsplan för kommunikationsverken m. m.** Kungl. Maj:t har i propositionen 1974: 1 bilaga 8 (kommunkationsdepartementet, s. 178—182) lämnat en sammanfattande redogörelse för kommunikationsverkens investeringar, avseende postverkets, televerkets, statens järnvägars och luftfartsverkets fonder, statens vägverks förrådsfond och sjöfartsverkets fond samt fonden för Södertälje kanalverk.

Den för budgetåret 1974/75 förordade investeringsverksamheten framgår av följande sammanställning. Som jämförelse har i denna även upptagits beloppen för den hösten 1973 beräknade förbrukningen under budgetåret 1973/74.

Av sammanställningen framgår även beräkningen av de för investeringarnas genomförande erforderliga beloppen. Siffrorna anges i milj. kr.

	1973/74	1973/74	1974	1974/75	1974/75	1974/75
	Anslag	Hösten 1973 beräknade investeringsutgifter	Beräknad behållning d. 30/6	Av verken planerade investeringsutgifter	Av departementschefen beräknade investeringsutgifter	Förordade anslag
Postverket	175,3[1]	174,5	1,0	75,7	66,2	71,8
Televerket exkl. rundradio	803,6	815,0	30,8	800,0	786,0	833,8
Statens järnvägar	452,6[2]	444,9	8,7	445,0	392,3	422,8
Luftfartsverket	75,7	95,0	17,6	173,0	168,0	167,2
Vägverket	52,1	56,2	6,0	68,9	56,2	55,8
Sjöfartsverket	49,3[3]	50,0	0,1	94,8	63,0	69,2
Södertälje kanalverk	3,5	9,4	0	8,7	8,7	8,7
Summa	**1 612,1**	**1 645,0**	**64,2**	**1 666,1**	**1 540,4**	**1 629,3**

[1] Varav 128,2 milj. kr. på tilläggsstat
[2] Varav 70 milj. kr. på tilläggsstat
[3] Varav 2 milj. kr. på tilläggsstat

Motionen

I motionen 1974: 1410 av herrar Andersson i Ljung (m) och Komstedt (m) hemställs att riksdagen beslutar att anslagsramen för kommunikationsdepartementets kapitalbudget minskas med 153 milj. kr. i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet

Enligt den av 1973 års riksdag ursprungligen godkända planen för investeringarna inom kommunikationsverkens fonder beräknades den totala medelsförbrukningen — exkl. anslaget till rundradioanläggningar å televerkets fond — under innevarande budgetår uppgå till 1 361,6 milj. kr. Av en i statsverkspropositionen lämnad redogörelse framgår att genom skilda beslut av Kungl. Maj:t — och i vissa fall efter medelsanvisning på tilläggsstat — betydande höjningar av ramarna för de olika verken sedermera medgivits. Som följd härav beräknas nu den totala investeringsomslutningen för samtliga fonder under budgetåret 1973/74 uppgå till 1 645 milj. kr. Någon ytterligare medelsanvisning från riksdagens sida för att den sålunda förutsatta medelsförbrukningen skall kunna uppnås är med hänsyn till befintliga medelsreservationer ej erforderlig.

I sina framställningar om anslag för nästa budgetår har verksstyrelserna räknat med en medelsförbrukning om sammanlagt 1 666,1 milj. kr. Departementschefen har emellertid vid en avvägning från olika synpunkter funnit medelsförbrukningen böra begränsas till 1 540,4 milj. kr. Detta innebär en ökning med 178,8 milj. kr. jämfört med beräkningarna i 1973 års statsverksproposition av medelsförbrukningen för motsvarande ändamål under innevarande budgetår.

Till närmare belysning av de framlagda förslagen har departementschefen i statsrådsprotokollets inledande översikt lämnat en sammanfattande redogörelse för investeringsbehoven inom de olika verken samt i korthet berört investeringarnas inriktning för nästa budgetår.

Till frågan om investeringsverksamhetens omslutning för de skilda verken under nästa budgetår samt storleken av de anslag som erfordras för dennas genomförande återkommer utskottet under resp. punkter i det följande. I samband därmed kommer utskottet även att redovisa sitt ställningstagande till vissa motionsledes väckta frågor.

Beträffande det i motionen 1974: 1410 framställda yrkandet om en *minskning* i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med sammanlagt 153 milj. kr. *av medelsanvisningen* under här ifrågavarande fonder får utskottet anföra följande.

Såsom av propositionen framgår och av motionärerna jämväl framhållits har anslagen för nästa budgetår under dessa fonder beräknats så, att de jämte förutsedda behållningar vid budgetårets ingång skall

motsvara den föreslagna medelsförbrukningen och därutöver ge en marginal om ca 10 procent. En sådan marginal finner motionärerna onödig och från budgettekniska synpunkter olämplig samt hemställer därför om förenämnda minskning av den av departementschefen föreslagna medelsanvisningen.

Utskottet vill i anledning härav erinra om att den nuvarande anslagsmetodiken på detta område i princip beslöts redan vid 1962 års riksdag och sedan tillämpats fr. o. m. budgetåret 1963/64. Den innebär i princip att de olika investeringsanslagen under varje fond sammanförs till ett kollektivanslag. Inom varje kollektivanslag skall den förut nämnda marginalen beräknas för att möjliggöra en av konjunkturmässiga eller eljest särskilda skäl påkallad höjning av medelsförbrukningen under löpande budgetår. Metodiken innebär avsevärda fördelar från anslagstekniska synpunkter och syftar främst till att för de berörda verkens del skapa ökad frihet i investeringshänseende inom de ramar för medelsförbrukningen som av Kungl. Maj:t fastställs.

Trafikutskottet kan för sin del inte finna skäl föreligga att frångå de av riksdagen tidigare godtagna principerna för budgettekniken på detta område. De hittillsvarande erfarenheterna av systemets tillämpning har f. ö. enligt utskottets uppfattning varit enbart gynnsamma. De ramhöjningar som enligt det föregående av Kungl. Maj:t beslutats för innevarande budgetår har ej heller föranlett någon erinran från utskottets sida.

Med hänsyn till det anförda och då anslagsmarginalen ej synes böra minskas i enlighet med motionärernas förslag avstyrks motionen i fråga.

Utskottet hemställer följaktligen

att riksdagen med avslag å motionen 1974: 1410 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande investeringsplan för kommunikationsverken m. m.

STATENS AFFÄRSVERKSFONDER

Postverket

2. **Postverkets anslagsbehov.** Kungl. Maj:t har (s. 183—194) föreslagit riksdagen att till Posthus m. m. för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 71 800 000 kr.

Motionerna

I motionen 1974: 43 av herr Hermansson m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen uttalar sig för att den inledda omorganisationen inom postverket av landsbygdens postanordningar avbryts och att nytt förslag an-

gående postservicen på landsbygden skyndsamt utarbetas med målsättning att förhindra ytterligare försämring av denna service samt att riksdagen föreläggs frågan för ställningstagande.

I motionen 1974: 801 av herr Svanström m. fl. (c) föreslås riksdagen uttala att postverket åläggs den allra största försiktighet vid förändringar av nuvarande ortnamn som postadresser och att i förekommande fall tidigt samråd eftersträvas inte bara med kommunala myndigheter utan även med den direkt berörda allmänheten.

I motionen 1974: 803 av fru Wiklund (c) och herr Nilsson i Tvärålund (c) hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att den s. k. postställereformen inte genomförs förrän dess regionalpolitiska och sociala konsekvenser prövats och att därvid stor vikt skall läggas vid berörd kommuns mening.

I motionen 1974: 1435 av fru Jonäng (c) och fru Fredgardh (c) hemställs att riksdagen uttalar sig för åtgärder i syfte att i enlighet med den regionalpolitiska målsättningen bevara en god post- och samhällsservice i glesbygden.

Utskottet

Ramen för postverkets investeringar under innevarande budgetår har av Kungl. Maj:t höjts till 46,6 milj. kr. för att möjliggöra tidigareläggning av byggstart för postterminaler i Karlstad och Linköping. Efter anslag på tilläggsstat I har ramen ytterligare höjts med dels 6,7 milj. kr. för att möjliggöra tidigareläggning av byggstart för postterminaler i Spånga och Västerås, dels 121,2 milj. kr. som ställts till postverkets förfogande för att möjliggöra i princip oförändrat risktäckande kapital i Postbanken inför bildandet av PK-banken. Investeringsramen för innevarande budgetår uppgår därmed f. n. till 174,5 milj. kr.

I sin framställning om anslag för nästa budgetår har postverket räknat med en *medelsförbrukning* av 75,7 milj. kr. Departementschefen har ansett förbrukningen böra begränsas till 66,2 milj. kr., vilket under de i statsrådsprotokollet angivna förutsättningarna kräver en medelsanvisning om 71,8 milj. kr. Den sålunda föreslagna medelsförbrukningen avser bl. a. inköp av tomterna 7 och 8 i kvarteret Blåmannen i Stockholm samt fortsatt utbyggnad av det nya posthuset i Malmö (Malmö Ban) och av postterminalerna i Karlstad, Linköping, Spånga och Västerås. Vidare ingår häri vissa medel för anskaffning av bilar och för diligensrörelsen.

Utskottet har för sin del funnit sig kunna godta den förordade ramen för postverkets medelsförbrukning under nästa budgetår. Den föreslagna fördelningen av investeringarna på skilda utgiftsändamål tillstyrks också liksom anslagsberäkningen.

I motionen 1974: 43 har yrkats att riksdagen uttalar sig för att den inledda omorganisationen inom postverket av *landsbygdens postanordningar* avbryts och att nytt förslag angående postservicen på landsbygden skyndsamt utarbetas — med målsättning att förhindra ytterligare försämring av denna service — samt att riksdagen föreläggs frågan för ställningstagande. Vidare yrkas i motionen 1974: 803 att riksdagen måtte uttala att den s. k. *postställereformen* inte genomförs förrän dess regionalpolitiska och sociala konsekvenser prövats och att därvid stor vikt läggs vid berörd kommuns mening. Av i princip samma innebörd är yrkandet i motionen 1974: 1435 att riksdagen uttalar sig för åtgärder i syfte att i enlighet med den regionalpolitiska målsättningen bevara en god *post- och samhällsservice* i glesbygden. Utskottet får i anledning av dessa motioner anföra följande.

I samband med 1964 års beslut om ändrad organisation av postverket (prop. 1964: 141, SU 1964: 136, rskr 1964: 295) underströks att verket är ett allmännyttigt företag och att härav följer en skyldighet i princip att bl. a. genom ett över hela landet utbrett nät av postanordningar erbjuda erforderlig postal service samt att uppehålla denna service också i områden i vilka rörelsen inte är bärkraftig. Vidare framhölls att det är angeläget att verket söker utveckla, anpassa och differentiera servicen på ett sådant sätt och i sådana former att den tillgodoser näringslivets och allmänhetens önskemål och dessutom på ett naturligt sätt kan inpassas i verkets organisations- och arbetsmönster.

En omfattande verksamhet har sedan länge pågått inom verket i syfte att enligt dessa riktlinjer förbättra och rationalisera dess service gentemot allmänheten bl. a. genom en successiv utveckling och motorisering av lantbrevbäringen. Inte minst för skärgårdarnas och glesbygdernas befolkning har omfattande åtgärder i nämnda syfte vidtagits.

De försök med utökad service genom lantbrevbärare som tidigare påbörjats har också, enligt uppgift i årets statsverksproposition, ytterligare utvidgats. Försöken omfattar sålunda numera bl. a. hemsändning av varor, boklåneförmedling och hembesök hos sjuka och pensionärer.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om innehållet i ett av kommunikationsministern den 7 december 1973 lämnat interpellationssvar. Härav framgår bl. a. att utökningen av lantbrevbäringen ibland medför att mindre postanstalter blir överflödiga och kan dras in. I andra fall har kanske den berörda orten så stort hushållsunderlag att postverket anser att en postanstalt bör finnas kvar. Denna omorganiseras då till en filial till den större postanstalt varifrån brevbäringen går ut.

Utvecklingen av servicen på landsbygden sker, enligt interpellationssvaret, efter långsiktsplaner som postverket gör upp efter hörande av bl. a. länsstyrelser och kommuner. Planeringen är i regel på 10—15 års

sikt. Att man planerar på så lång sikt beror bl. a. på omsorgen om personalen. Åtgärder, som kan innebära minskat personalbehov, genomförs i princip först då så kan ske utan att någon behöver friställas, t. ex. i samband med pensionsavgång.

Postverket har vidare sedan länge, enligt vad kommunikationsministern anförde, tillämpat en praxis som innebär att man inför en planerad omorganisation har lämnat vederbörande kommun en detaljerad redogörelse för omorganisationen. Postverket har därvid också förklarat sig berett att ställa upp dels vid sammanträden i kommunstyrelse eller fullmäktige för att lämna ytterligare upplysningar och besvara frågor, dels — om kommunen så önskar — vid informationsmöten med allmänheten. Samtidigt som postverket har skrivit till kommunen har man tillställt lokalpressen en redogörelse över den planerade omorganisationen. Sedan beslut har fattats i ärendet har en skriftlig redogörelse skickats till de berörda kunderna.

Inom vissa distrikt har postverket på senare år tillämpat ett nytt system. Inför en planerad omorganisation har verket iordningställt en särskild informationsbroschyr i vilken man har lämnat en detaljerad redogörelse för omorganisationen. Informationen har skickats till samtliga berörda kunder antingen före eller samtidigt med att information har skickats till vederbörande kommun. Kunderna har samtidigt informerats om att eventuella synpunkter på omorganisationen kan framföras antingen skriftligt till vederbörande postkontor eller muntligt per telefon. Först efter det att allmänheten på detta sätt har fått tillfälle att framföra sina synpunkter har beslut fattats i ärendet.

Ändring av postadress sker — alltjämt enligt kommunikationsministern — dels i samband med att en postanstalt dras in, dels i samband med sammanföringen av lantbrevbäringen till större postanstalter. Under de senaste tio åren har antalet adressenheter minskat från ca 3 000 till ca 1 600. När det gäller de ändringar av postadress som skett under gångna år har dessa i stor utsträckning genomförts i samförstånd med både kommuner och kunder. Det har nämligen ofta uppfattats som positivt att få det egna kommunnamnet eller namnet på kommunens huvudort i postadressen för både företag och enskilda.

Utskottet har för egen del tidigare (TU 1973: 2) framhållit att det anser sig kunna utgå från att behovet — ur allmänt regionala, näringsgeografiska och servicemässiga synpunkter — av bibehållande av mindre postanstalter i förekommande fall skäligen beaktas. Under erinran härom vill utskottet vidare framhålla att det i likhet med motionärerna finner det angeläget att försämringar av postverkets service inom landsbygds- och glesbygdsområden inte sker. De organisationsförändringar som aktualiseras under det fortsatta rationaliseringsarbetet på detta område bör därför göras med beaktande härav och bör ske i samförstånd med vederbörande kommunala myndigheter.

Någon särskild åtgärd från riksdagens sida finner utskottet — under hänvisning till det anförda — f. n. ej erforderlig och avstyrker därför motionerna.

De av utskottet i det föregående relaterade uttalandena torde även i allt väsentligt tillgodose syftet med yrkandet i motionen 1974: 801 att postverket åläggs den allra största försiktighet vid förändringar av nuvarande *ortnamn* som postadresser och att i förekommande fall tidigt samråd eftersträvas inte bara med kommunala myndigheter utan även med den direkt berörda allmänheten. Utskottet vill i anslutning härtill understryka kommunikationsministerns i annat sammanhang (frågesvar den 12 april 1973) gjorda uttalande att postverket bör iaktta försiktighet vid ändring av de nuvarande ortnamnen som postadresser. Den något minskade effektivitet detta kan innebära för postverkets del får uppvägas av de fördelar som människorna har av att få behålla namn som anknyter till deras bygd.

Utskottet, som inte heller i detta fall finner någon särskild åtgärd från riksdagens sida erforderlig, avstyrker alltså motionen i fråga.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. till *Posthus m. m.* för budgetåret 1974/75 anvisar ett investeringsanslag av 71 800 000 kr.,
2. avslår motionerna 1974: 43, 1974: 803 och 1974: 1435,
3. avslår motionen 1974: 801.

Televerket

3. **Televerkets anslagsbehov.** Kungl. Maj:t har (s. 195—209) föreslagit riksdagen att till Teleanläggningar m. m. för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 833 800 000 kr.

Motionen

I motionen 1974: 85 av herrar Börjesson i Falköping (c) och Johansson i Skärstad (c) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att den som är döv befrias från inträdesavgift och grundavgift för telefon.

Utskottet

Sedan Kungl. Maj:t medgett ramhöjningar för i första hand tidigareläggning av byggstart för nya telefonstationer och arbetsenheter är den nu gällande ramen 815 milj. kr.

Den av verket för nästa budgetår föreslagna *medelsförbrukningen* av 800 milj. kr. har av departementschefen ansetts böra begränsas till

786 milj. kr. Med ianspråktagande av tillgängliga reservationsmedel samt under de i statsrådsprotokollet i övrigt angivna förutsättningarna krävs härför en medelsanvisning av 833,8 milj. kr.

Den av departementschefen föreslagna investeringsramen möjliggör bl. a. igångsättning av ny- och tillbyggnad av ett antal telefonstationsbyggnader. Vidare planeras igångsättning av ett antal arbetscentraler och ytterligare arbeten i vissa förrådsanläggningar. Den utbyggnad av telenätet som erfordras för att förbättra televerkets service gentemot allmänheten kan vidare fortsättas, varjämte ett provnät för separat datatrafik kan tas i drift.

Utskottet har vid sin prövning av förslagen funnit sig kunna godta den förordade ramen för medelsförbrukningen under televerkets fond. Den förutsedda fördelningen på skilda investeringsändamål samt anslagsberäkningen har inte gett utskottet anledning till erinran liksom ej heller vad departementschefen i sammanhanget i övrigt anfört.

I motionen 1974: 85 har yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att den som är *döv* befrias från inträdesavgift och grundavgift för telefon.

Utskottet vill i anledning härav erinra om att inte bara detta område berörs av de extra kostnader som är förenade med de handikappades situation. I den mån bidrag till kostnader av ifrågavarande slag skall utgå synes bidragsgivningen böra ske inom ramen för de åtgärder som samhället eljest vidtager för att stödja de handikappade. Det torde vidare kunna förutsättas att handikapputredningen i sitt fortsatta arbete rörande åtgärder för att bryta de handikappades isolering även kommer att ta upp frågor av det slag som aktualiseras i motionen. Under hänvisning härtill och då enligt utskottets uppfattning en finansiering av bidrag av detta slag i vart fall inte bör ske via affärsverkens taxor avstyrks motionen i fråga.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. till *Teleanläggningar m. m.* för budgetåret 1974/75 anvisar ett investeringsanslag av 833 800 000 kr.,
2. avslår motionen 1974: 85.

Statens järnvägar

4. **Statens järnvägars anslagsbehov.** Kungl. Maj:t har (s. 210—234) föreslagit riksdagen att till Järnvägar m. m. för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 422 800 000 kr.

Motionerna

I motionen 1974: 120 av herr Magnusson i Tanum m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om att förhandlingar upptages med norska myndigheter om den tunga trafikens problem över Svinesund och därvid beaktar de synpunkter som i motionen framhållits om förverkligandet av en järnvägsbro över Svinesund och sammanbindning av Bohusbanan med det norska järnvägsnätet.

I motionen 1974: 174 av fru tredje vice talmannen Nettelbrandt m. fl. (fp) hemställs att riksdagen ger Kungl. Maj:t i uppdrag att verka för en internationell överenskommelse om Inter-Rail-kort även för pensionärer och att återkomma till riksdagen snarast med förslag.

I motionen 1974: 313 av herr Helén m. fl. (fp) hemställs, såvitt nu är i fråga (punkten 2), att riksdagen till Järnvägar m. m. för budgetåret 1974/75 anvisar ett investeringsanslag av 472 800 000 kr., innebärande en ökning i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 50 000 000 kr. att användas för ytterligare investeringar i fasta anläggningar och rullande materiel.

I motionen 1974: 482 av herr Ekinge m. fl. (fp) hemställs att riksdagen uttalar att det ankommer på SJ och övriga järnvägsföretag att ombesörja uppsättningen av behövliga stängsel utmed järnvägsspåren till skydd för barn och andra som bor och vistas i närheten av järnvägsspåren.

I motionen 1974: 488 av herr Fälldin m. fl. (c) hemställs att riksdagen till Järnvägar m. m. för budgetåret 1974/75 anvisar ett investeringsanslag av 445 000 000 kr.

I motionen 1974: 781 av herr Hermansson m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen i enlighet med vad i motionen uttalas beträffande anslaget till rullande materiel för SJ beslutar höja investeringsramen för Järnvägar m. m. med 28,9 milj. kr. till 451,7 milj. kr.

I motionen 1974: 797 av fru Oskarsson (c) och fru André (c) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t uttalar sig för fria resor på SJ för elever, inskrivna vid de statliga specialskolorna för handikappade.

Utskottet

Genom olika beslut av Kungl. Maj:t har ramen för SJ:s investeringar under innevarande år höjts med dels 14,5 milj. kr. för ombyggnad av rullande materiel vid Kalmar Verkstads AB, dels 5,1 milj. kr. för tidigarelagda byggnads- och anläggningsarbeten som begärts av arbetsmarknadsstyrelsen. Efter anslag på tilläggsstat I har ramen höjts med ytterligare 75 milj. kr. för att möjliggöra för SJ att tidigarelägga investe-

ringar i rullande materiel och fasta anläggningar. Investeringsramen för innevarande budgetår uppgår därmed till 444,9 milj. kr.

Den av statens järnvägar för budgetåret 1974/75 föreslagna *medelsförbrukningen* av 445 milj. kr. har av departementschefen ansetts böra begränsas till 392,3 milj. kr. Med ianspråktagande av tillgängliga reservationsmedel samt under de i statsrådsprotokollet i övrigt angivna förutsättningarna krävs härför en medelsanvisning av 422,8 milj. kr.

Det av departementschefen förordade investeringsprogrammet syftar bl. a. till ökad anskaffning och ombyggnad av rullande materiel och till kapacitetshöjande åtgärder i övrigt, såsom fortlöpande utbyggnadsarbeten på bangårdar samt fortsatta förstärknings- och ombyggnadsarbeten på banan m. m. I detta sammanhang nämns att i investeringsramen inräknats utrymme för vad som under nästa budgetår kan komma att krävas av statliga medel för anläggande av en pendeltågsstation vid Flemingsberg i Stockholmsområdet. I fråga om investeringsarbetena för Storstockholms lokaltrafik i övrigt uppges att samtliga hittills avtalade arbeten beräknas bli färdigställda under budgetåret 1974/75. Bland de mera betydande rationaliseringsåtgärderna nämns en fortsatt utbyggnad av fjärrblockeringen, automatiserad kontroll av vagnparkens funktionsduglighet, mekanisering av terminalarbetet och införande av linje- och växlingsradio. Investeringsramen bedöms i övrigt möjliggöra fortsatta insatser i påbörjade och tidigare anmälda projekt, såsom den nya verkstaden i Östersund, samt fortlöpande upprustning av personal- och arbetslokaler och åtgärder av betydelse för den yttre miljövården.

I den förordade medelsförbrukningen ingår även investeringar för 17,5 milj. kr. i järnvägslinjer tillhörande det ersättningsberättigade nätet samt vissa medel för investeringar i försvarsberedskap.

I anledning av Kungl. Maj:ts förslag har i motionen 1974: 313 yrkats att riksdagen till Järnvägar m. m. för nästa budgetår anvisar ett investeringsanslag av 472,8 milj. kr., innebärande en ökning i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 50 milj. kr. att användas för ytterligare investeringar i fasta anläggningar och rullande materiel. Vidare har i motionen 1974: 488 yrkats att riksdagen under nämnda anslag för budgetåret 1974/75 anvisar ett investeringsanslag av 445 milj. kr. I motionen 1974: 781 åter har yrkats att anslaget — för att möjliggöra en ökning av medel till rullande materiel — höjs med 28,9 milj. kr. till 451,7 milj. kr.

Även utskottet finner det vara i hög grad angeläget att ökade medel, utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna, ställs till förfogande för investeringar i fasta anläggningar och rullande materiel — inte minst med tanke på de sysselsättningsskapande effekter detta skulle få i landet. Under hänvisning härtill och på de av motionärerna anförda skälen tillstyrker utskottet därför en höjning av anslagen härför med tillhopa 30 milj. kr. Dessa medel bör i första hand utnyttjas för anskaffning av rul-

lande materiel, varvid viss del i enlighet med motionärernas önskemål bör disponeras för anskaffning av motorvagnar. Härefter återstående medel bör utnyttjas för fasta anläggningar av den art motionärerna angivit. Den närmare fördelningen på olika objektgrupper bör dock ankomma på Kungl. Maj:t — eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande — SJ.

I motionen 1974: 499 och i nu ej behandlade delar av motionen 1974: 313 har aktualiserats vissa frågor rörande upprustningen av såväl motorvagnsbeståndet som annan rullande materiel samt bl. a. den mera långsiktiga planeringen härför. Utskottet återkommer härtill vid sin behandling senare under året av motioner rörande den statliga trafikpolitiken m. m.

Den av Kungl. Maj:t i övrigt föreslagna fördelningen av medelsförbrukningen på olika investeringsändamål har ej gett utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Departementschefen anmäler vidare att SJ i skrivelse den 24 augusti 1973 redovisat en översiktlig utredning angående *ostkustbanans* förlängning till Umeå. I avvaktan på resultatet av pågående regional trafikplanering förklarar han sig inte beredd att nu ta ställning till detta projekt. Redovisning av utredningen samt departementschefens eget ställningstagande kommer därför framdeles att föreläggas riksdagen. Utskottet vill i anledning av dessa uttalanden anmäla att utskottet senare under året återkommer till denna fråga vid sin behandling av väckta motioner i ämnet.

Likaledes i anledning av väckt motion återkommer utskottet senare under året till den av departementschefen anmälda frågan om *elektrifiering av bandelen Borlänge—Mora* och tar följaktligen inte nu ställning till departementschefens uttalanden härom.

I motionen 1974: 120 har yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att förhandlingar upptas med norska myndigheter om den tunga trafikens problem över Svinesund och därvid beaktar de synpunkter motionärerna framhållit om förverkligandet av en *järnvägsbro över Svinesund* och sammanbindning av Bohusbanan med det norska järnvägsnätet.

Frågor av detta slag bör enligt utskottets uppfattning aktualiseras inom ramen för Nordiska rådets arbete. Så har också i detta fall tidigare skett och en redogörelse härför har lämnats i en till riksdagen den 15 april 1971 dagtecknad skrivelse från Nordiska rådets svenska delegation.

Härav framgår att i ett medlemsförslag till rådet hade hemställts att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna i Norge och Sverige att företa en undersökning huruvida den tunga trafikens problem över Svinesund kunde lösas genom en fortsatt utbyggnad av Bohus-

banan med anknytning till det norska järnvägsnätet medelst en järnvägsförbindelse över Svinesund. Förslagsställarna hänvisade bl. a. till att den ökade trafiken medförde att bron måste förstärkas och att den växande gemensamma nordiska varumarknaden ställde krav på förbättrade kommunikationer länderna emellan. Enligt deras uppfattning borde en överflyttning av lastbilstrafik till järnväg stimuleras. En ytterligare förstärkning av bron kunde övervägas men den bästa lösningen antogs vara nybyggnad av en kombinerad järnvägs- och lastbilsbro över Svinesund.

Rådets trafikutskott hänvisade till att remissmaterialet utvisat att existerande järnvägsförbindelse har tillräcklig kapacitet för att befordra den ökade godsmängd som kunde förväntas inom en *överskådlig framtid.* Utskottet fann det därför ej vara nödvändigt att företa en isolerad undersökning av Svinesundstrafiken men väl vara ändamålsenligt att frågan togs upp som ett led i det framtida transportsamarbetet i anslutning till arbetet med en nordisk transportöverenskommelse. På förslag av utskottet beslöt rådet att ej företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

I anslutning härtill må nämnas att av den svenska delegationens berättelse den 12 april 1973 (s. 33) framgår att de nordiska regeringarna den 6 november 1972 undertecknat en överenskommelse om samarbete på transport- och kommunikationsområdet. Ratifikationsproceduren är nu avslutad och överenskommelsen trädde i kraft den 1 mars 1973.

Under hänvisning till vad sålunda anförts kan utskottet inte finna någon särskild åtgärd från riksdagens sida i anledning av motionärernas yrkande påkallad. Motionen avstyrks därför.

I motionen 1974: 482 har yrkats att riksdagen gör ett uttalande om att det ankommer på SJ och övriga järnvägsföretag att ombesörja uppsättning av behövliga *stängsel utmed järnvägsspåren* till skydd för barn och andra som bor och vistas i närheten av järnvägsspåren.

Utskottet vill i anledning härav erinra om att förslag till ny lag om järnvägarnas stängselskyldighet nyligen lagts fram i betänkandet Stängselskyldighet vid järnväg (Ds K 1973: 7). I betänkandet konstateras att allmän enighet numera torde råda om att det, särskilt inom tättbebyggda områden, kan finnas ett behov av effektivt stängsel till skydd för barn och andra som bor eller brukar uppehålla sig i närheten av järnväg. Enligt förslaget skall därför innehavare av järnväg avsedd för allmän trafik vara skyldig att sätta upp och underhålla stängsel där det behövs till skydd för allmänheten.

Enligt vad utskottet erfarit remissbehandlas betänkandet f. n. Under hänvisning härtill och i avvaktan på den ytterligare beredningen av ärendet inom vederbörande departement finner utskottet någon särskild åtgärd från riksdagens sida ej påkallad och avstyrker därför motionen.

I motionen 1974: 174 har yrkats att riksdagen måtte ge Kungl. Maj:t i uppdrag att verka för en internationell överenskommelse om *Inter-Rail-kort* även *för pensionärer* och att återkomma till riksdagen snarast med förslag härom. Motionärerna har därvid hänvisat till det system med särskilda rabattkort på järnvägarna som i ett flertal europeiska länder under de senaste åren tillämpats.

Enligt vad utskottet erfarit beslutades denna rabattform i samband med den internationella järnvägsunionens (UIC) femtioårsjubileum 1972 för att bidraga till popularisering av järnvägsresandet hos ungdomen. Rabattsystemet har sedan tillämpats även under år 1973. Någon utvidgning av systemet — exempelvis av den art motionärerna tänkt sig — har, enligt vad utskottet inhämtat, inte diskuterats. Av de representanter för SJ som i unionen företräder Sverige har hävdats att några förutsättningar för en utvidgning inte heller torde vara för handen.

Utskottet har med hänsyn bl. a. till det anförda vid sin prövning av frågan inte funnit sig berett att biträda motionärernas yrkande och avstyrker därför motionen.

I motionen 1974: 797 har yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t uttalar sig för *fria resor* på SJ för elever som är inskrivna vid de statliga specialskolorna *för handikappade*. Utskottet finner även i detta fall (jfr den under punkten 3, s. 8 i det föregående behandlade motionen 1974: 85) en eventuellt utökad bidragsgivning böra ske inom ramen för de åtgärder som samhället eljest vidtager för att stödja de handikappade. Under hänvisning härtill ävensom till det utredningsarbete som pågår inom handikapputredningen avstyrks motionen i fråga.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna 1974: 313, yrkandet 2, 1974: 488 och 1974: 781 till *Järnvägar m. m.* för budgetåret 1974/75 anvisar ett investeringsanslag av 452 800 000 kr.,
2. avslår motionen 1974: 120,
3. avslår motionen 1974: 482,
4. avslår motionen 1974: 174,
5. avslår motionen 1974: 797.

Luftfartsverket

5. **Luftfartsverkets anslagsbehov.** Kungl. Maj:t har (s. 235—250) föreslagit riksdagen att till Flygplatser m. m. för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 167 200 000 kr.

Motionen

I motionen 1974: 1440 av herr Lothigius m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga (punkten B 3), att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om tilläggsdirektiv till de sakkunniga med uppgift att utreda den fortsatta lokaliseringen av flygverksamheten på Bromma flygplats innebärande rätt för de sakkunniga att även överväga en lösning där hela trafiken eller delar därav även i fortsättningen lokaliseras till Bromma flygplats.

Utskottet

Luftfartsverkets investeringsram för innevarande budgetår har höjts med 95 milj. kr. för att möjliggöra tidigareläggning av vissa investeringar i sysselsättningsfrämjande syfte.

För budgetåret 1974/75 har luftfartsverket räknat med en total investeringsomslutning om 252,3 milj. kr. Efter avdrag för kommunernas andel av kostnaderna uppgår statens del av det totala investeringsbeloppet till 173 milj. kr. Departementschefen har ansett sig böra förorda en investeringsram om 168 milj. kr. Detta motsvarar den statliga andelen av en total investeringsvolym av 245,8 milj. kr.

Departementschefen erinrar om luftfartsverkets förslag till utbyggnad av det nya stationsområdet på Arlanda flygplats samt om att Kungl. Maj:t den 7 december 1973 godkänt det avtal som med anledning av utbyggnaden träffats mellan staten och AB Stockholmsregionens flygplatsinvesteringar (prop. 1973: 192, TU 1973: 27, rskr 1973: 336). Efter indexuppräkning till prisläget den 1 april 1973 beräknas totalkostnaden för anläggningen till 291 milj. kr. I den beräknade investeringsomslutningen för nästa budgetår ingår 111,3 milj. kr. för arbeten med det nya stationsområdet, varav 69,5 milj. kr. utgör statens andel. För den nya flygplatsen i Göteborgsregionen, Göteborg-Landvetters flygplats, har medel också beräknats. För fortsatta projekterings-, anläggnings- och fältarbeten, avseende nämnda flygplats, under nästa budgetår har departementschefen beräknat sammanlagt 71 milj. kr., varav 44,4 milj. kr. motsvarar statens andel. Medel har vidare beräknats för fortsatt säkerhets- och kapacitetsmässig upprustning av flygplatser i övrigt. Den föreslagna investeringsramen bör slutligen enligt departementschefen bl. a. medge planenlig ersättning och nyanskaffning av radio- och teleutrustning en-route, ersättning och nyanskaffning av fordon m. m. samt investeringar i flygtrafikledarskolan i Sturup.

Utskottet kan för sin del godta den av Kungl. Maj:t förordade investeringsomslutningen för luftfartsverkets del. Likaledes tillstyrker utskottet den föreslagna fördelningen på olika utgiftsändamål samt anslagsberäkningen. I detta sammanhang understryker utskottet sina tidigare uttalanden om vikten av att färdigställandet av Göteborg-Landvetters flygplats ej försenas.

I motionen 1974: 1440 har hemställts om tilläggsdirektiv till utredningen om den fortsatta lokaliseringen av flygverksamheten på *Bromma flygplats* innebärande rätt för de sakkunniga att även överväga en fortsatt lokalisering av denna verksamhet till Bromma flygplats. En motion i samma syfte avslogs under föregående års riksdag (TU 1973: 6) med hänsyn särskilt till rådande opinion på kommunalt håll. Härvid förutsattes dock att utvecklingen på området av Kungl. Maj:t och närmast berörda myndigheter noggrant följs samt att eventuellt erforderliga åtgärder i anledning härav vidtas. Enligt vad utskottet erfarit har utredningen nu avslutat sitt arbete. Utskottet utgår alltjämt från att frågan om en fortsatt lokalisering på Bromma flygplats hålls öppen samt förutsätter att den i samband med remissbehandlingen och beredningen inom Kungl. Maj:ts kansli ytterligare övervägs. Under hänvisning härtill finner utskottet yrkandet i motionen inte nu böra föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. till *Flygplatser m. m.* för budgetåret 1974/75 anvisar ett investeringsanslag av 167 200 000 kr.,
2. avslår motionen 1974: 1440, yrkandet B 3.

STATENS UTLÅNINGSFONDER

6. **Statens lånefond för den mindre skeppsfarten.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (s. 251—252) och hemställer

att riksdagen till *Statens lånefond för den mindre skeppsfarten* för budgetåret 1974/75 anvisar ett investeringsanslag av 8 000 000 kr.

FONDEN FÖR LÅNEUNDERSTÖD

7. **Garanti till Aktiebolaget Aerotransport för 1973/74.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (s. 253) och hemställer

att riksdagen till *Garanti till Aktiebolaget Aerotransport för 1973/74* för budgetåret 1974/75 anvisar ett investeringsanslag av 15 000 000 kr.

DIVERSE KAPITALFONDER

STATENS VÄGVERKS FÖRRÅDSFOND

8. **Vägmaskiner m. m.** Kungl. Maj:t har (s. 254—260) föreslagit riksdagen att *dels* medge att statens vägverk lämnas det beställningsbemyndigande gällande leveranser till maskincentralförrådet som i statsrådsprotokollet förordats, *dels* till Vägmaskiner m. m. för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 55 800 000 kr.

Utskottet

För investeringarna i statens vägverks förrådsfond föreslår departementschefen för budgetåret 1974/75 en ram för medelsförbrukningen av 56,2 milj. kr., vilket innebär oförändrat investeringsutrymme i förhållande till innevarande budgetår. Departementschefen framhåller i anslutning härtill som angeläget att vägverket ges möjlighet att även fortsättningsvis genom om- och nybyggnad av vägstationer successivt förbättra såväl de driftmässiga som arbetsmiljömässiga förhållandena. Den föreslagna medelstilldelningen anses vidare böra användas för nödvändiga ersättningsanskaffningar och moderniseringar inom gruppen motorfordon och vägmaskiner.

Utskottet tillstyrker förslaget rörande investeringarna i förrådsfonden för budgetåret 1974/75. Vidare tillstyrker utskottet att statens vägverk i enlighet med vad departementschefen förordat erhåller ett i förhållande till innevarande budgetår oförändrat beställningsbemyndigande om 30 milj. kr. för leveranser till maskincentralförrådet under budgetåret 1977/78.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. medger att statens vägverk lämnas det beställningsbemyndigande gällande leveranser till maskincentralförrådet som förordats i statsrådsprotokollet,
2. till *Vägmaskiner m. m.* för budgetåret 1974/75 anvisar ett investeringsanslag av 55 800 000 kr.

SJÖFARTSVERKETS FOND

9. **Sjöfartsmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har (s. 261—267) föreslagit riksdagen att *dels* medge att sjöfartsverket lämnas de beställningsbemyndiganden gällande leveranser av sjöfartsmateriel som i statsrådsprotokollet förordats, *dels* till Sjöfartsmateriel m. m. för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 69 200 000 kr.

Motionerna

I motionen 1974: 1072 av herrar Helén (fp) och Fälldin (c) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att utredningen om Göta kanal får i uppdrag att utarbeta ett principförslag om utbyggnad av Göta kanal för trafik med större båtar och att utredningen tillförs ökade personella och ekonomiska resurser för att snabbt kunna lägga fram sitt förslag.

I motionen 1974: 1080 av herr Lövenborg (vpk) och fru Marklund (vpk) hemställs att riksdagen i syfte att åstadkomma en effektiv vintersjöfart även i Bottenviken uttalar sig för beställning av ytterligare ett

isbrytarfartyg (I) samt hos regeringen hemställer om övriga erforderliga åtgärder för fullt utbyggd vintersjöfart.

Utskottet

För investeringarna i sjöfartsverkets fond föreslår departementschefen för budgetåret 1974/75 en ram för medelsförbrukningen om 63 milj. kr. mot av verket föreslagna 94,8 milj. kr. Av förstnämnda belopp avser 13,4 milj. kr. objektgruppen sjösäkerhet och 5,6 milj. kr. utrustning för sjökartläggning. Under objektgruppen isbrytarfartyg tas upp ett belopp av 43,9 milj. kr. I övrigt ingår dels statliga fiskehamnar och farleder, dels utrustning för fartygsverksamhet med vardera 50 000 kr.

Utskottet tillstyrker den förordade ramen om 63 milj. kr. för medelsförbrukningen under nästa budgetår samt anslagsberäkningen. Vidare anser utskottet att sjöfartsverket snarast möjligt — efter den ytterligare utredning rörande lämplig fartygstyp som må befinnas erforderlig — bör bemyndigas att beställa ett nytt sjömätningsfartyg.

Sjöfartsverket har föreslagit anskaffning av ytterligare ett isbrytarfartyg (I). I avvaktan på den aviserade utredningen om isbrytarkapaciteten och isbrytarverksamhetens utformning på längre sikt anser sig departementschefen dock ej beredd att tillstyrka denna anskaffning. Erfarenheterna av den nya isbrytaren Atle bör dessutom enligt departementschefen avvaktas innan en ny beställning görs.

Även om utskottet ej är berett att biträda yrkandet i motionen 1974: 1080 om beställning redan nu av ytterligare ett *isbrytarfartyg* vill utskottet understryka vikten av att förslag i ärendet snarast föreläggs riksdagen. Utskottet förutsätter härvid att förutnämnda utredningsarbete bedrivs med skyndsamhet.

I motionen 1974: 1072 har yrkats att utredningen om *Göta kanal* får i uppdrag att utarbeta ett principförslag om utbyggnad av Göta kanal för trafik med större båtar.

Med anledning härav vill utskottet erinra om att föregående års riksdag (TU 1973: 2, rskr 1973: 68) hemställt hos Kungl. Maj:t om en ingående prövning av en utbyggnad av kanalens västgötadel. Kungl. Maj:t har därefter genom tilläggsdirektiv till nämnda utredning föreskrivit att frågan om Göta kanals utbyggnad alternativt upprustning skall ytterligare utredas, varvid prövningen skall innefatta såväl företagsekonomiska som samhällsekonomiska överväganden. I sammanhanget skall också beaktas de återverkningar som en utbyggnad skulle kunna få på alternativa landtransportmedel.

Utskottet förutsätter att genom det vidgade utredningsuppdraget underlag även skapas för bedömningen av det av motionärerna aktualiserade förslaget. Med de ytterligare personella resurser som enligt vad utskottet erfarit tillförts utredningen bör dess arbete kunna bedrivas

skyndsamt. Med utgångspunkt häri finner utskottet någon särskild åtgärd från riksdagens sida i anledning av nämnda motionsyrkande ej erforderlig.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. a. medger att sjöfartsverket lämnas de beställningsbemyndiganden gällande leveranser av sjöfartsmateriel som förordats i statsrådsprotokollet,

b. till *Sjöfartsmateriel m. m.* för budgetåret 1974/75 anvisar ett investeringsanslag av 69 200 000 kr.,

2. avslår motionen 1974: 1080,

3. avslår motionen 1974: 1072.

10. **Fonden för Södertälje kanalverk.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (s. 268) och hemställer

att riksdagen till *Fonden för Södertälje kanalverk* för budgetåret 1974/75 anvisar ett investeringsanslag av 8 700 000 kr.

Stockholm den 5 mars 1974

På trafikutskottets vägnar

SVEN GUSTAFSON

Närvarande: herrar Sven Gustafson i Göteborg (fp), Mellqvist (s), Dahlgren (c), Lothigius (m), Lindahl i Lidingö (s), Persson i Heden (c), Hjorth (s), Hugosson (s), Håkansson i Rönneberga (c), Rosqvist (s), Clarkson (m), Östrand (s), Stjernström (c), Magnusson i Kristinehamn (vpk) och Sellgren (fp).

Reservationer

1. vid *punkten 1* (Investeringsplan för kommunikationsverken m. m.) beträffande *minskning av medelsanvisningen* av herrar Lothigius (m) och Clarkson (m) som anser att

dels det avsnitt i utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna finner utskottet den av Kungl. Maj:t vid anslagsberäkningen föreslagna marginalen om tio procent obehövlig och ur budgettekniska synpunkter olämplig. Därest utvecklingen motiverar särskilda anslag för att stimulera sysselsättningen vid vikande konjunkturer eller eljest ett trängande anslagsbehov uppstår bör detta i stället tillgodoses genom förslag på tilläggsstat, varigenom riksdagen får möjligheter att i sedvanlig ordning pröva de ifrågasatta anslagens behövlighet. På sålunda anförda skäl tillstyrker utskottet motionärernas yrkande om en sammanlagd minskning med 153 milj. kr. av anslagen under här ifrågavarande fonder.

dels utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motionen 1974: 1410 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande investeringsplan för kommunikationsverken m. m.

2. vid *punkten 4* (Statens järnvägars anslagsbehov) beträffande *Inter-Rail-kort för pensionärer* av herrar Sven Gustafson i Göteborg (fp) och Sellgren (fp) som anser att

dels det avsnitt i utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Enligt vad" och slutar med "därför motionen" bort ha följande lydelse:

Enligt vad utskottet erfarit beslutades denna rabattform i samband med den internationella järnvägsunionens (UIC) femtioårsjubileum 1972 för att bidraga till popularisering av järnvägsresandet hos ungdomen. Rabattsystemet blev en sådan framgång att det nu fortsätter även efter jubileumsåret. Enligt utskottets uppfattning talar starka skäl för ett Inter-Rail-kort även för pensionärer. Därigenom skulle många äldre människor, som inte tidigare haft tillfälle att resa i Europa, få möjlighet att göra det till relativt låg kostnad. Utskottet som anser en utvidgning av detta slag vara välmotiverad och mycket önskvärd är medvetet om att den förutsätter en internationell överenskommelse. Det är angeläget att man från svensk sida verkar för att en sådan överenskommelse kommer till stånd.

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. med bifall till motionen 1974: 174 hos Kungl. Maj:t hemställer att man från svensk sida verkar för en internationell överenskommelse om Inter-Rail-kort även för pensionärer,

3. vid *punkten 9* (Sjöfartsmateriel m. m.) beträffande ett *isbrytarfartyg I* av herr Magnusson i Kristinehamn (vpk) som anser att

dels det avsnitt i utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Även om" och slutar med "föreläggs riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i motsats till departementschefen att en ytterligare förhalning beträffande anskaffning av ett nytt isbrytarfartyg vore olycklig, framför allt från regionalpolitisk synpunkt. Under de två senaste vintrarna har vintersjöfarten till Bottenvikshamnarna kunnat pågå under praktiskt taget hela vinterhalvåret, men detta är framför allt beroende på de milda vintrarna.

När det gäller sjöfarten i Bottenviken måste den snabba expansionen i Luleå bl. a. beaktas. Där bygger man nu ett koksverk och planerar uppförandet av ett stålverk av betydande format. Enbart detta kommer att ställa betydligt högre krav på vintersjöfartens upprätthållande än tidigare.

Med nuvarande och planerade resursförstärkningar kan emellertid vintersjöfarten i Bottenviken inte garanteras. Det framgår av sjöfartsverkets promemoria, där det framhålles att ett haveri skulle kunna innebära stopp för sjöfarten i Bottenviken.

F. n. räknar man med att för isbrytningen kunna använda både Thule och Ymer, men båda dessa fartyg är gamla, otidsenliga och med begränsad kapacitet. Den nya isbrytaren Ale som levererats under december 1973 har Vänern som operationsområde. Det är alltså uppenbart att det behövs förstärkningar för en fullt utbyggd vintersjöfart på Bottenviken.

Utskottet biträder därför yrkandet i motionen 1974: 1080 om beställning redan nu av ytterligare ett isbrytarfartyg (I) samt vidtagande av erforderliga åtgärder för en fullt utbyggd vintersjöfart.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. med bifall till motionen 1974: 1080 i syfte att åstadkomma en effektiv vintersjöfart även i Bottenviken uttalar sig för beställning av ytterligare ett isbrytarfartyg (I) samt hos Kungl. Maj:t hemställer om övriga erforderliga åtgärder för fullt utbyggd vintersjöfart,

4. vid *punkten 9* (Sjöfartsmateriel m. m.) beträffande utredningen om *Göta kanal* av herrar Sven Gustafson i Göteborg (fp), Dahlgren (c), Persson i Heden (c), Håkansson i Rönneberga (c), Stjernström (c) och Sellgren (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet förutsätter" och på s. 18 slutar med "ej erforderlig" bort ha följande lydelse:

I årets riksdagsberättelse förutses att utredningen inte kommer att bli färdig under innevarande år. Detta innebär en försening av frågans handläggning eftersom proposition i fråga om Göta Kanal ursprungligen var planerad att framläggas redan hösten 1973. Utskottet har med tillfredsställelse erfarit att utredningen tillförts ytterligare resurser. För att arbetet skall bli mera planmässigt och ändamålsbestämt är det emellertid enligt utskottets uppfattning motiverat att utredningen får mera preciserade direktiv. Den bör därför få i uppdrag att skyndsamt framlägga ett principförslag till utbyggnad av Göta Kanal för större båtar och en översiktlig kostnadsberäkning. Riksdagen skulle sedan kunna ta slutlig ställning till frågan om utbyggnad när utredningsresultatet föreligger, varvid samhällsekonomiska synpunkter — inneslutande den nya situationen på energiområdet — och läget på arbetsmarknaden bör tillmätas stor betydelse.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. i anledning av motionen 1974: 1072 hos Kungl. Maj:t begär att utredningen om Göta Kanal får i uppdrag att skyndsamt utarbeta ett principförslag om utbyggnad av Göta Kanal för trafik med större båtar och att förslag därefter snarast föreläggs riksdagen.

MARCUS BOKTR. STOCKHOLM 1974 740055